

תחילתו המופלאה למסע שיתוף

פעולה בית ספר-הורים

השתלמות מחנכי כיתה ו'

לקראת אסיפת הורים ראשונה

ברכה עינת

מדריכת במ"ה מחוז חיפה תשפ"ג

נחמה

אפשר היה לכתוב על המצבה שלה "פרופסור".
"כלת פרס ישראל". "מחדשת דרך בלימוד התנ"ך".
אבל נחמה ליבוביץ' ביקשה לכתוב על מצבתה מילה
אחת בלבד: **מורה**. (ע"פ סיוון רהב מאיר)

בין יום כיפור לראש השנה נחמה ליבוביץ ז"ל מספרת

שכשהיתה ילדה חזרה

הביתה ואמרה:

"אמרו לנו בבית הספר שצריך להתנהג יפה בין

ראש שנה ליום כיפור"

אבא של נחמה אמר:

"לא פחות חשוב להתנהג

יפה בין יום כיפור לראש השנה".

זלדה שניאורסון

מורה כעשר שנים
בחיפה ובירושלים

נוף הבית

כל ילדה מביאה איתה את לחן
המשפחה שלה, נוף הבית נגרר עד
לספסל שהיא יושבת עליו.

את מרגלית מקיפה אפלולית
טחובה של מרתף, גם כשהיא
מוצפה שמש.

מזל מביאה את אחיה קטוע הרגל,
הנה הוא שוכב ומביט עלינו ביגון.

אצל זהבה, על רקע ארגמן של
מרבדי פרס, עומדת אם צעירה עם
תינוק עצוב עיניים.

נוף הבית

– ערבוביה עליזה תלויה מאחורי חנה הדקה –
תינוקות ורודים, גדיים שחרחרים אורכי-
אזנים ואשה קטנה. **האהבה שהאשה הזאת**
משפיעה על תשעת ילדיה נודפת מתנה כמו
בושם מתוק של יסמין. בביתם הרוגש
מתינוקות ועיזים (מכניסים אותם לחדרים
בגשם) נשמרת שמלה רקומה של זה שמת
בן חודשיים וחצי, הבכור, שאף אחד
מתשעת הילדים לא ראה אותו מעולם,
בעיניו. גם את העולל הזה, את האח החלום,
מביאה חנה לכיתה שלנו.

קהל רב מלווה את הילדות מן הבית אל בית
הספר. המון אילם ובלתי נראה של אנשים,
בעלי חיים, עופות וצעצועים.

החששות שלי לפני אסיפה

- שלא יבואו הרבה הורים
- שאתרגש מדי ולא אצליח להביע את עצמי היטב
- שאשמעם אותם
- שהם לא יהיו שותפים בדיון
- שיעבירו ביקורת עליי
- שיתקפו את בית הספר
- שלא אדע מה לענות על השאלות שלהם

חששות ההורים

- שהמורה לא תאהב את הילד/ה שלי
- שהילד/ה שלי לא יסתדר עם המורה
- שיהיה לו קשה לימודית
- שלא יהיה מקובל בחברה
- שיהיו לו קשיים במעבר לחט"ב
- שהמורה לא תעשה תהליכים טובים עם הכיתה
- מתחילה תקופת ההתבגרות שלהם ...
- לא קל עם זה
- ישנם מריבות וויכוחים בבית. מה קורה בבית הספר? ואיך להתמודד בבית?

**אז איך נעשה שתהיה
אסיפת הורים מוצלחת?**

אסיפת הורים ראשונה – לשם מה?

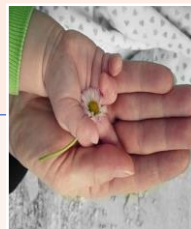

אסיפת הורים כיתתית מטרות-על

תשתית של קשר
קירבה, מרחב לדיאלוג

אמון

שותפות

אמפתיה

מיקוד במטרות ודרך
חינוכית

- נתחיל מניסוח הזמנה נעימה ומכבדת.
אישית או פורמלית, עם התייחסות
למטרת המפגש, מיקום ומסגרת הזמן.
- נדאג לחדר נקי, מסודר, (עדיף
במעגל). שתיה קלה/ כיבוד קל.
- אם אפשר, כדאי לקשט מעט את
הכיתה עד אז.
- להכניס משהו עם נימה אישית – "אני
מתרגש/ת, חיכיתי לערב הזה כדי
להכיר אתכם.."
- והכי חשוב – להיכנס עם חיוך, לשמור
על קשר עין, להקשיב, לעודד.

"רק על עצמי לספר ידעתי.."

ומה עכשיו?...

- אפשר סבב קצר – כל הורה מציג את עצמו: שם, ההורים שלי.. ושאלה נוספת, כמו – מה הציפיה שלהם מהשנה הבאה / משהו טוב שיש בילד שלי / פינה שאני אהבתי בילדותי בבית הספר / משהו שאני יכול ללמוד מהילד/ה שלי, ועוד.
- אפשר להשמיע את השיר על עקיבא – **"יש בך הכל"**.
לפרוש על הרצפה משפטים מהשיר (להשמיע אותו קודם), ולבקש שיבחרו משפט מהשיר ויגידו למה בחרו בו / מה הם מאחלים לילדם דרך מלות השיר שבחרו, וכו'.

מה עוד חשוב להגיד?

- מהי התוכנית השנתית שלי
- פרטים על הכיתה – כמה ילדים בה (בנים / בנות), עולים, מקצועות לימוד וכו
- התייחסות לסוגיות חברתיות / ניידים / מצב תורני ועוד
- לא לשכוח לבחור ועד כיתה!

מאפייני גיל ההתבגרות

לפי תאוריית שמונת השלבים של אריקסון, גיל ההתבגרות הוא בחוליה החשובה יותר כהכנה לחיים, כשהילד מחליף את הזהות הילדית שלו בזהות של בוגר.

גיל	שלב	הקונפליקט	ההישג
50 ומעלה	בגרות מאוחרת	שלמות מול יאוש	תבונה
35-50	בגרות	פוריות מול קיפאון	אכפתיות ודאגה
18-35	בגרות מוקדמת	אינטימיות מול בדידות	אהבה
12-18	גיל ההתבגרות	גיבוש זהות מול בלבול תפקידים	נאמנות
6-12	גיל בית הספר היסודי - שלב החביון	חריצות מול נחיתות	מיומנות
3-6	גיל המשחק - השלב הלוקומוטורי-גניטלי	יוזמה מול אשמה	מטרה
1-3	ילדות מוקדמת - השלב השרירי-אנאלי	עצמאות מול בושה וספק	רצון
0-1	ינקות - השלב האוראלי-סנסורי	אמון מול חשדנות	תקווה

גיל ההתבגרות – מאפיינים מרכזיים

שינויים גופניים

גיל ההתבגרות – מאפיינים מרכזיים

שינויים קוגניטיביים, כגון:

- היכולת לחשוב על אפשרויות שונות לפתרון בעיות
- חשיבה מופשטת, חשיבה ביקורתית, הסקת מסקנות
- היכולת לחשיבה מראש ולהשערת השערות
- מודעות עצמית, הכוונה עצמית ושליטה קוגניטיבית

איך מגיעים לרחוב ברזאני 5?

גיל ההתבגרות – מאפיינים מרכזיים

הקשר עם ההורים –

- התחלת נפרדות ורצון להשגת עצמאות. (תהליכי ספרציה -אינדיווידואציה)
- "מרד הנעורים" – האם הוא הכרחי?
- מחקרים מראים שרק 25% נמצאים בקונפליקט. (Rutter&Rutter, 1993)
- בתחומים רבים קיימת עדיין מידה רבה של הסכמה בין המתבגר להוריו (Steiberg, 2001)
- מייזליס (2001) מצאה, שבין כיתות ו' – לט' ישנה ירידה ברמת החום והקרבה בין ההורים לילדים, ומסתמנת עליה ברמת העימותים ביניהם.
- במקרה של בעיה, גם הבנים וגם הבנות נוטים לפנות יותר אל האם (Grotevant, 1998)
- מעל 90% מדווחים, שבמקרה של בעיות בבית הספר, לפחות אחד מן ההורים מוכן לעזור להם. (במחקר שנערך על כיתות ו' – י'.)

נקודות לדיון:

- האם נכון לרפד לילדים את החיים בשמיכת פוך?
- האם תמיד יהיו שם ההורים להוציא להם עדשים מתחת למזרון?
- מה המחיר של הורה שנותן לילד ליפול?
- מה הוא מרוויח?
- איזה הורה עדיף בעיניכם/ן?

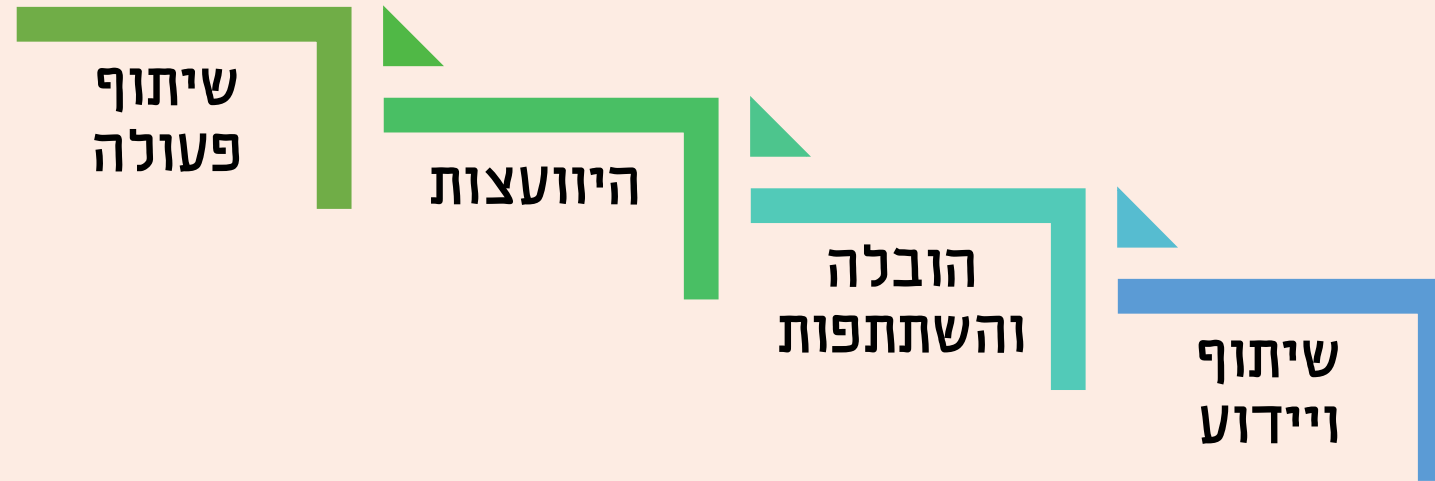
(עייף נחמה ויינגרטן)

* (לו יכולתי) / מיכל גולני

לו יכולתי
הייתי מרפדת לך, בתי, נסיכתי,
את החיים בשמיכות פוך
מוציאה לך את העדשים
מתחת למזרון.
אך אני רק אם
לא מלכה כל יכולה
וידי המבקשת לגונן
רועדת לפעמים.

רצף השותפות החינוכית עם ההורים

לשיתוף ולתקשורת מיטבית השלכות על רווחת הילד והמתבגר, על המוטיבציה שלו
ללמידה ועל הישגיו הלימודיים. (גרינבאום, ופריד, 2011)

גיל ההתבגרות – מאפיינים מרכזיים

הקשר עם בני הגיל:

הקשר של המתבגר עם "קבוצת השווים" מתגבר

החברים הופכים למקור מרכזי של בילוי המתבגר/ת בשעות הפנאי.

בד"כ חברות של בני אותו המין, בחבורה או רק ב"זוג החברים הכי טובים".

למה החברה חשובה כ"כ בגיל זה?

- החברים מהווים מקור של תמיכה
- מקור של נורמות התנהגותיות.
- אפשרות לבילוי וליצירת חוויות
- תפקיד אידיאולוגי (גם התנדבויות)
- מקור עיקרי לתחושת ביטחון עצמי והשתייכות חברתית

החיסרון שיש לחבר'ה:

- הלחץ החברתי
- התנהגות קונפורמית – "להיות כמו כולם"
- זלזול באלו שלא שייכים לחבר'ה

כיתה ו' הינה כיתה שיש בה מבחר אתגרים למחנך/ת:

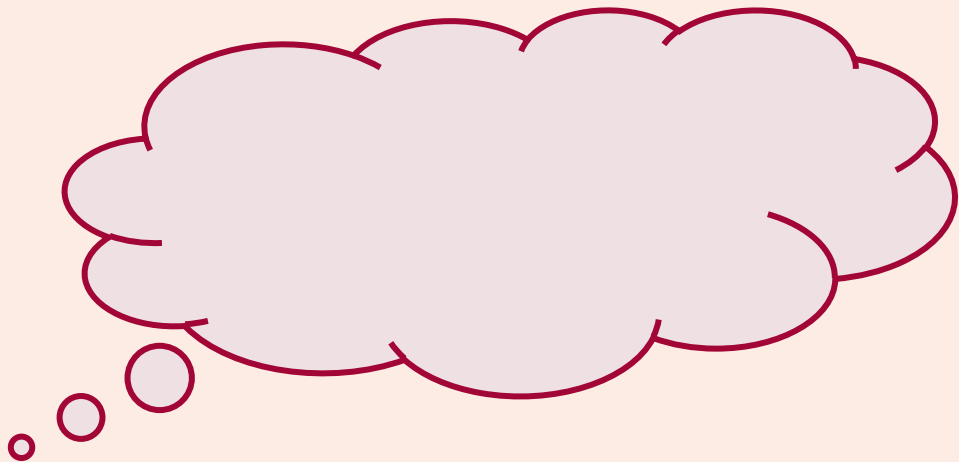

- בניית תוכנית עבודה שנתית
- הכנה למעבר לחטי"ב
- בת מצווה/ בר מצווה
- גיבוש המצב חברתי בכיתה
- בניית סדירויות לקשר עם הורים
- מתן מענה אישי ומקצועי לפניות ההורים
- השתתפות / יצירת טקסים שונים או אירועים בבית הספר כמחנך הכיתה הבוגרת
- מציאת תפקיד משמעותי לכל תלמיד בבית הספר, העצמת התלמידים

דרישות הן סימון להערכהו (אורית אלפי)

השנה אני אתרכז מתוך כל המכלול בנושאים....

אשמח למחשבות / לשיתוף הפעולה / לבקשות והערות שלכם בעניין.

דוגמא לפעילות

לאחר הקריאה לבקש מכל הורה לרשום בכל סתקית ביטוי או מילה מתוך התפילה.

1. ביטוי או מילה מהתפילה שהייתי רוצה שתלווה את בני/בתי בהתמלאות בבית הספר השנה

2. ביטוי או מילה מהתפילה שהייתי רוצה לבקש מהמחנך/ת לקראת שנת הלימודים

3. ביטוי או מילה מהתפילה שמבטאת את החשש שלי מהשנה.

4. ביטוי או מילה מהתפילה שמסקנת את התפקוד ההורי באיווי של בני/בתי במהלך השנה.

**יְהי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵנוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ,
שְׁתּוּלִיכֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתַצְעִידֵנוּ לְשָׁלוֹם וְתִדְרִיכֵנוּ
לְשָׁלוֹם (אם מתכנן לחזור באותו יום - מוסיף:
וְתִחְזִירֵנוּ לְשָׁלוֹם) וְתַצִּילֵנוּ מִכָּף כָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב
בְּדַרְךְ, וּמִכָּל מִיָּנִי פְרַעֲנִיּוֹת הַמִּתְרַגְּשׁוֹת לְבוֹא לְעוֹלָם,
וְתִשְׁלַח בְּרָכָה בְּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ, וְתִתְּנֵנוּ לְחַן וּלְחֶסֶד
וּלְרַחֲמִים בְּעֵינֶיךָ וּבְעֵינֵי כָּל רוֹאֵינוּ, וְתִשְׁמַע קוֹל
תַּחֲנוּנֵינוּ, כִּי אֵל שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה וְתִתְּנוּ אֹתָהּ.
בָּרוּךְ אַתָּה ה' שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה.**

הורים יקרים שלום וברכה

עם פתיחת שנת הלימודים וההיכרות עם ילדכם,
נשמח שתשתפו אותנו בכמה פרטים אשר יהיו לנו לעזר בדרכנו
המשותפת,
על מנת שנוכל לצעוד בה בבטחה ובשמחה.

שלושה דברים שהייתי רוצה שהמחנכת תדע על הבת שלי:

1. _____
2. _____
3. _____

בקשות מיוחדות שיש לי מהמחנכת:

1. _____
2. _____
3. _____

ונסיים בתפילת הדרך

"ותשלח ברכה ובצלחה בכל
מעשה ידינו".

בתקווה לדרך משותפת, פורייה,
מעניינת ומוצלחת.

מחנכת הכיתה

יוליבי מבקש תהיה נשמר.."

בזמן ששירו של אביתר בנאי, "ילדים", מתנגן -

כתבו בציאט איחול / תקווה / משאלת לב, שתלווה את בנכם/בתכם בדרך החדשה.

ילדים / אביתר בנאי

מקורות ביבליוגרפיים:

- סולברג, ש. (2010) פסיכולוגיה של הילד והמתבגר, מאגנס, האוניברסיטה העברית, ירושלים.
- מור, ד. (2014) התפתחות הילד. הוצ' מאה – המחלקה לפיתוח פדגוגי טכנולוגי.
- הערך "אריק אריקסון" בוויקיפדיה
- המצגת "אסיפת הורים – מנוף לדיאלוג משמעותי", פסגה לוד. 2022
- "נוף הבית נשקף מבית הספר" – מצגת של הרב מתניה ידיד